

ympäristönsuojelu
Tampereen kaupunki
Frenckellinaukio 2 B
33101 Tampere

TAMPEREEN IIDESJÄRVEN VIITASAMMAKKO- SELVITYS VUONNA 2018

1. Johdanto

Viitasammakko (*Rana arvalis*) kuuluu Euroopan Unionin luontodirektiivin IVa:n mukaisiin erityisesti suojeltaviin ja rauhoitettuihin eläinlajeihin, jonka elin-, lisääntymis- ja levähdysalueita ei saa hävittää tai heikentää (Liukko & Raunio 2008). Laji muistuttaa paljon tavallista sammakkoa (*Rana temporaria*), mutta on erotettavissa sekä morfologisten eroavaisuuksien että koiraan soidinäänen perusteella. Tampereen lidesjärven sen välittömän ympäristön alueita kartoitettiin viitasammakon kutuaikana toukokuussa 2018. Tässä raportissa on esitettyä vuoden 2018 kartoituksen tulokset.

2. Aineisto ja menetelmät

Kartoituksen maastotyöt toteutettiin viitasammakon kutuajankohtana toukokuussa illalla ja yöllä. Kartoituksessa selvitettiin lajille soveltuvia elin-, ja lisääntymisympäristöjä, tehtiin lajityypillisen soidinäänen kuuntelua ja maastohavainnointia lajin esiintymisen varmistamiseksi. Vuonna 2018 ke-vään eteneminen oli tavanomaista, jolloin viitasammakon kutusoidin ajoittui Tampereen kaupungin alueen vesistöissä toukokuun ensimmäiselle kolmannekselle. Kartoitus toteutettiin ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti (Nieminen & Ahola 2017).

Maastohavainnointi tehtiin seuraavasti:

8.–9.5.2018 klo 21.20–22.30 ja 0.45–2.00. Sää tiedot: + 8 °C, pilvisuus 3/8, tuuli 0 m/s, tyyni ilta. Viitasammakon soidin päällä, yksilöitä aktiivisesti äänessä.

13.5.2018 klo 0.00–2.00. Sää tiedot: + 12 °C, pilvisuus 0/8, tuuli 0-1 m/s, tyyni ilta. Viitasammakoita äänessä järven pohjoispään lahdessa.

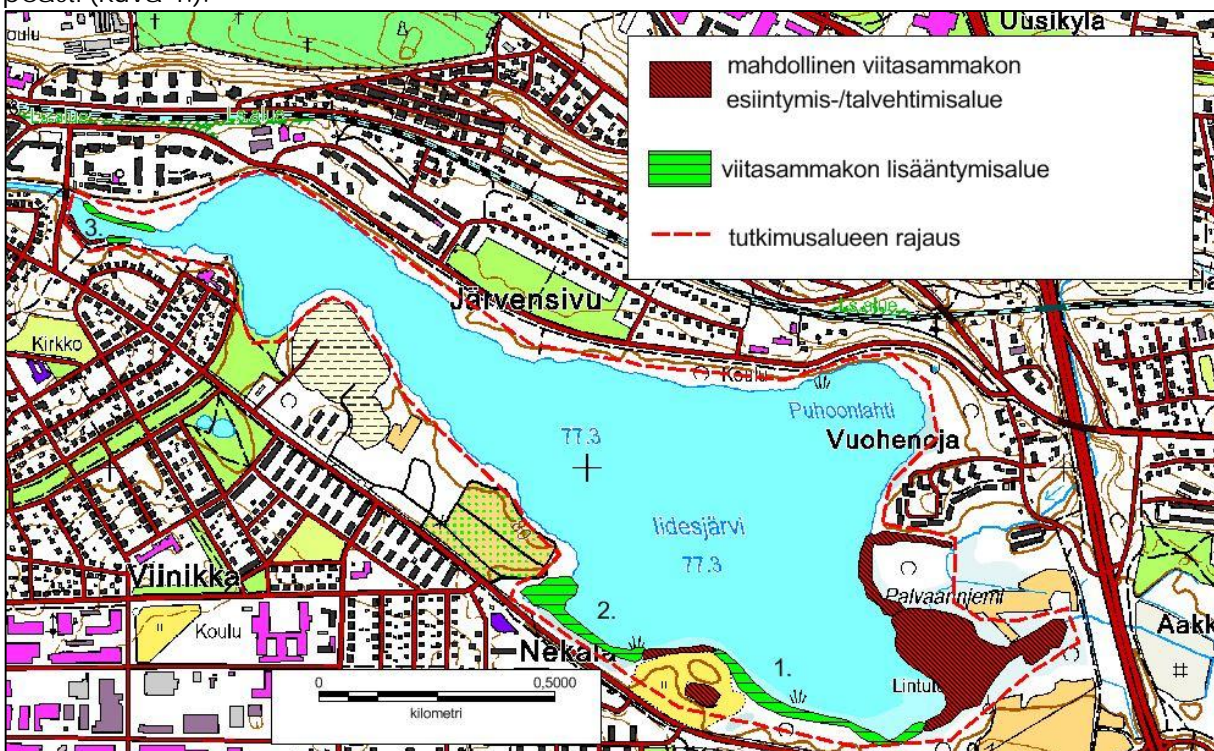
14.5.2018 klo 21.30–0.15. Sää tiedot: + 21 °C, pilvisuus 2/8, tuuli 0-1 m/s, lämmin tyyni ilta. Viitasammakon soidin hiipumassa.

3. Tulokset

Viitasammakon kutu oli täydessä käynnissä lidesjärvellä 8.–9.5.2018 tehdyllä kartoituskerralla. Soitimella olevia koiraita havaittiin arvioilta kaikkiaan 50–80 yksilöä. Etelärannan laajalla alueella 1 havaittiin kymmenittäin kutusoitimella olevia viitasammakoita. Äänihavaintojen lisäksi alueelta tehtiin näköhavainnot kuudesta kutevasta viitasammakkoparista. Lisäksi muutamia viitasammakon munastoja havaittiin rannan vetisissä kohdissa. Alueella 2 havaittiin äänessä 10–20 viitasammakkokoirasta.

13.5.2018 tehdyllä kartoituskerralla kartoitettiin lidesjärven länsi-, pohjois- ja itäpäätyä. Länsipäädyn pohjois- ja etelärannoilla lähellä lidesjärven luusuaa alueella 3 järviruokovyöhykkeissä havaittiin 5–8 yksilöä viitasammakoita äänessä. Järven pohjoisrannan ja Puhoonlahden alueilla ei ollut viitasammakolle soveltuvaa lisääntymisaluetta kuin ainoastaan pieninä laikkuna. Alueilta ei tehty havaintoja viitasammakoista. Itäpäädyn Palvaanniemen kostealla ranta-alueella ei päässyt kulkemaan lähelle vesirajaa. Lisäksi monisatapäinen äänekäs naurulokkikolonia esti viitasammakon soitimen kuuntelun lähes täydellisesti.

14.5.2018 länsipäädyn kartoitusta yritettiin soutuveneellä järveltä käsin. Kuunteluhavainnointi ei onnistunut naurulokkien jatkuvan kirkumisen vuoksi. Järveltä päin tarkasteltuna lintutornin ja Palvaanniemen alueilla havaittiin viitasammakolle soveltuvaa lisääntymis- ja esiintymisaluetta laajalla alueella. Alueilla 1 ja 2 havaittiin viitasammakon soitimen olevan jo loppuillaan, enää ainoastaan yksittäisiä viitasammakoita havaittiin äänessä puolen yön aikaan. Toukokuun ensimmäisen kolmanneksen loppusta eteenpäin oli normaalia lämpimämpi säätila, joten viitasammakon kutu eteni lidesjärvellä nopeasti (Kuva 1.).

Kuva 1. lidesjärven viitasammakkoselvityksen havainnot ja aluerajaukset vuonna 2018. Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupa nro 242/MML/15.

4. Yhteenveto

Iidesjärven etelärannoilla esiintyy viitasammakoita laajoilla alueilla, lisääntymisalueet painottuvat rantojen kosteimpiin alueisiin järviruokovyöhykkeisiin. Järven itäpäässä lintutornin ja Palvaanniemen alueella on laajasti viitasammakon lisääntymiseen, esiintymiseen ja talvehtimiseen soveltuvaa ympäristöä. Lajin esiintymistä alueella ei pystytty varmistamaan vuoden 2018 kartoituksessa lintujen ja liikenteen aiheuttaman meluhaitan vuoksi. On kuitenkin todennäköistä, että viitasammakko esiintyy myös järven itäpään lintutornin läheisellä kosteikkolahden alueella. Iidesjärven länsipäässä lähellä Luusuaa on muita esiintymiä pienempi viitasammakkoesiintymä. Alueella on lajille soveltuvaa ympäristöä pienemmässä mittakaavassa verrattuna järven etelärantojen esiintymisalueisiin.

KVVY Tutkimus Oy

Tutkija

FM, Hydrobiologi

Jussi Iso-Tuisku

Liitteet

Liite 1. Kartoituskuvat lidesjärveltä.

Liite 2. Tutkimusalueen kartta.

Jakelu

Pirkanmaan ELY-keskus, kirjaamo, kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

Viitteet

Lappalainen M., & Sirkiä P. 2009: Suomalainen sammakkokirja, Kustannusosakeyhtiö Sammako. s 44–54.

Liukko, U-M., Raunio, A. 2008: SY14/2008 Luontotyyppien ja lajien seuranta luonto- ja lintudirektiiveissä, ISBN 978-952-11-3080-9.

Nieminen, M., Ahola, A. 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, ISBN: 978-952-11-4638-1, Suomen ympäristö 1/2017, sivut 90-96.

Sierla L., Lammi E., Mannila J. ja Niironen M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa, Ympäristöministeriö s. 68 – 75.

Liitekuva 1. lidesjärven etelärannan rehevää ruokovyöhykettä 14.5.2018.

Liitekuva 2. Näkymä lidesjärven etelärannalta itään päin 14.5.2018.

Liitekuva 3. Näkymä Iidesjärven Palvaanniemen tasalta Puhoonlahteen päin 14.5.2018.

Liitekuva 4. Iidesjärven etelärannan rehevää ruokovyöhykettä 14.5.2018.

Liitekuva 5. Näkymä lidesjärven itäisen lahden lintutornilta järvelle päin 9.5.2018.

Liitekuva 6. Viitasammakon lisääntymisaluetta lidesjärven etelärannalla 14.5.2018.

Liitekuva. Tutkimusalueen kartta vuonna 2018.

